

“Welke effecten heeft de zorglandbouw op de deelnemers?”

“Wat is er te zeggen over het responspercentage?”

**Aanvullende
Rapportage**

Vanzelfsprekend

Federatie Landbouw en Zorg (FLZ)
2021

Aanvullende rapportages **Vanzelfsprekend**

Resultaatmeetexpert heeft de vragenlijsten van dit resultaatmeetsysteem in 2020 herontworpen. Dit systeem meet het resultaat en tevredenheid op zorgboerderijen. Als onafhankelijke onderzoeker bewaak ik, Maarten Muis, een correcte procedure van de afname van de vragenlijsten. Voortdurend werk ik aan zowel de gebruikersvriendelijkheid van het systeem als de kwaliteit van meten en presenteren van de resultaten. De groeiende dataset geeft steeds meer mogelijkheden voor aanvullend en verdiepend onderzoek.

Een automatisch gegenereerde rapportage presenteert jaarlijks de resultaten van de vragenlijsten. Deze kunnen de gebruikers -regionale en landelijke clusters én individuele zorgboeren downloaden in november over de afgelopen 12 maanden.

*Deze aanvullende rapportage gaat dieper in op wat opvalt in het effect en tevredenheid van die resultaten. Op basis van de vragen van de opdrachtgever onderzoek ik de beschikbare en relevante data van **Vanzelfsprekend**. In deze rapportage vat ik de uitkomsten daarvan samen.*

Wat leest u in deze rapportage?

Deze aanvullende rapportage is gemaakt voor **Federatie Zorg en Landbouw (FLZ)**. Dit is de landelijke federatie van regionale clusters. Voor dit onderzoek maak ik voornamelijk gebruik van de evaluatievragenlijsten. De periode van invullen was van november 2020 tot en met oktober 2021.

Ik heb het onderzoek gedaan met twee vragen:

- 1) **Wat is er te zeggen over het responspercentage?**
- 2) **Welke effecten heeft de zorglandbouw op de deelnemers?**

De eerste vraag is voortgekomen uit het proces van verbetering van de rapportages. De ambitie is altijd geweest dat iedere deelnemer jaarlijks een vragenlijst invult. Hoeveel deelnemers dat daadwerkelijk doen, is zichtbaar in de automatische rapportages. Welk percentage dat is van het totaal aantal deelnemers wordt beschikbaar vanaf november 2022. FLZ gaf mij de opdracht onderzoek te doen naar het responspercentage in 2021. In het eerste deel leest u het resultaat van dit onderzoek.

Iedere deelnemer krijgt jaarlijks minimaal vier vragen over het ervaren van effect. Deze vier vragen staan voor de meetdoelen van fysiek-, psychisch-, sociaal- en leereffect. Een specifieke vraag geeft vrije tekstruimte om in eigen woorden daar een toelichting en aanvulling op te geven. Dat doet een ruime meerderheid van de deelnemers.

Ik presenteer het kwalitatieve onderzoek naar deze teksten. Ik heb de opmerkingen geteld, samengevoegd in bovenliggende thema's en opnieuw geteld. Ik presenteer het resultaat daarvan in drie WordClouds.

Binnen het resultaatmeetsysteem onderscheiden we vijf doelgroepen. Ik heb de antwoorden van fysiek-, psychisch-, sociaal- en leereffect uitgesplitst en geteld op basis van die doelgroepen. Er zijn percentages berekend. Ik presenteer die in vier grafieken.

Naastbetrokkenen vullen soms in plaats van de deelnemers de vragenlijsten in. Bijvoorbeeld als zij te jong zijn of cognitief/lichamelijk te beperkt om het zelf te kunnen doen. Dat aantal wordt duidelijk aangegeven in de automatische rapportage. Ik heb de gegevens over effecten gesplitst naar invullen door deelnemer zelf of door de naastbetrokkene van de deelnemer. Ik heb onderzocht of er verschillen zijn in de percentages van de antwoorden. Er worden geen verschillen zichtbaar.

Een onderzoek naar responspercentage

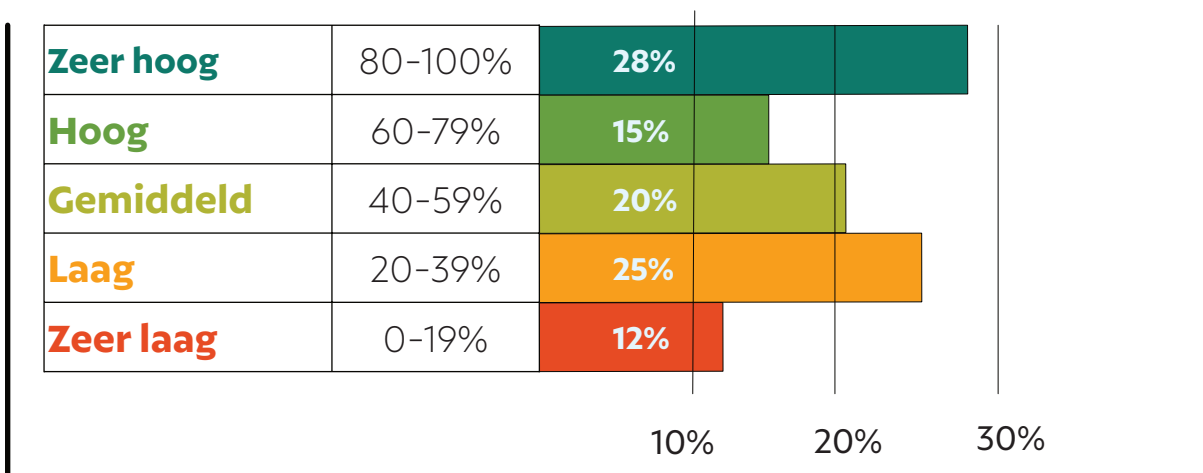
'Respons' is het aantal deelnemers dat een vragenlijst invult als percentage van het totale aantal deelnemers. In het online-systeem was van 97 zorgboerderijen bekend dat er in totaal 1570 deelnemers daar actief waren. Dat is 65% van de zorgboerderijen waarvan de resultaten zichtbaar zijn in de automatische rapportage voor FLZ. Deze 97 zorgboerderijen leverden 884 ingevulde evaluatievragenlijsten aan in de betreffende periode.

Ik heb de respons onderzocht op basis van deze beperkte dataset. Er zijn ook intake- en vertreklijsten ingevuld. Dat aantal is in verhouding tot gebruikte evaluatievragenlijsten zeer veel kleiner. Invloed op de berekening van het responspercentage is daarmee ook nihil. De keuze van een beperkte dataset en de wijze van berekening maakt dat het uiteindelijke responspercentage de meest minimale variant is.

Berekening van respons op basis van de totale aantallen deelnemers/vragenlijsten hierboven genoemd geeft een vertekend beeld. Dat zou alleen geldig zijn als de zorgboerderijen evenveel deelnemers tellen. Ik heb daarom per zorgboerderij vergeleken hoeveel deelnemers en ingevulde vragenlijsten er zijn. Ik heb de percentages van die berekening opgedeeld in vijf: van zeer hoog naar zeer laag. Dat is te zien in tabel 1:

Tabel 1: Percentage zorgboerderijen met een hoog/laag responspercentage van evaluatievragenlijsten (N=97)

Aantal door zorgboer opgegeven deelnemers (totaal= 1570) vergeleken met aantal ingevulden vragenlijsten (totaal=844 lijsten) in periode november 2020-oktober 2021

Het percentage zorgboerderijen dat **laag** of **zeer laag** scoort telt op tot **37%**. Een **ruime meerderheid (63%)** heeft een responspercentage dat **gelijk** of **hoger dan gemiddeld** is. Ruim een **kwart (28%)** van de zorgboeren realiseert **80% en meer van de deelnemers** die een evaluatievragenlijst invult.

Responspercentages bij online onderzoeken naar resultaat en tevredenheid van rond de 30% worden als voldoende bruikbaar erkend in het beleid- en kwaliteitsonderzoek.

De berekeningen met de minimale variant tonen aan dat een ruime meerderheid van de zorgboeren dit percentage aan respons ruim realiseert.

Zorgboeren voldoen ruim aan de verplichting qua meten van resultaat en tevredenheid.

Opmerkingen over effecten

Een belangrijk doel van de deelname aan een zorgboerderij is het zich beter en gezonder gaan voelen. Het ontwerp van **Vanzelfsprekend** is er mede op gericht om dát inzichtelijk te maken.

De deelnemer heeft de mogelijkheid in eigen woorden aan te geven welk effect zij of hij ervaart. Deze teksten heb ik uit vragenlijsten gehaald. Dat deed ik uit de vragenlijsten ingevuld door de deelnemers zelf (N=214).

Dat aantal is dus exclusief vragenlijsten ingevuld door naastbetrokkenen. Reflecteren op het ervaren van effect en dat ook zelf onder woorden brengen is voor kinderen onder de 12 jaar en mensen met een cognitieve beperking meestal een te grote uitdaging. Een dubbel perspectief -van deelnemers zelf en dat van naastbetrokkenen- zou een correcte vergelijking bemoeilijken.

De opmerkingen heb ik bekeken, beoordeeld en onderverdeeld in drie hoofdcategorieën:

- **Opmerkingen over toename van werk- en spelvaardigheden;**
- **Opmerkingen over toename sociale vaardigheden;**
- **Opmerkingen over toename zelfkennis en gezonder persoonlijk gedrag.**

Tabel 2 Aantal opmerkingen in open tekstvraag: 'Andere dingen die ik geleerd heb op de zorgboerderij'

De antwoorden van drie doelgroepen zijn ingedeeld in drie hoofdcategorieën

	Volwassenen	Ouderen	Jongeren
Werk- en spelvaardigheden	61	19	16
Sociale vaardigheden	41	12	8
Meer zelfkennis en verbetering eigen gedrag	63	18	5
Aantal respondenten	N=139	N=50	N=25

De opmerkingen heb ik verder opgedeeld in overeenkomstige, maar meer samenvattende omschrijvingen. Deze clustering van overeenkomstige betekenissen geeft inzicht in de verhouding van de opmerkingen. Van elke hoofdcategorie is een eigen analyse gemaakt. Ik presenteer drie Wordclouds van het resultaat van dat werk.

Komt een effect één keer voor, dan zou het woord in een 3-punts-schaal weergegeven moeten worden. Opmerkingen die één keer voorkomen en zo atypisch zijn dat ze niet bij een van de clusterings passen, heb ik buiten de Wordcloud gehouden.

Bij elke één keer meer voorkomen groeit het woord in gelijke mate (3-punts-letter).

Het grootste woord: 'dierversorgung' is 90-punts: het is dus 30 keer genoemd in de opmerkingen. De grootte van het woord geeft dus weer hoe vaak daarover een opmerking is gemaakt. De kleur van het woord heeft geen betekenis.

Wordcloud 1: Het ervaren van effect van spel- en werkvaardigheden (N=96)

**Dier
verzorging**

**Specifieke
werkvaardigheid**

**Alle facetten
boerderijwerk**

Tuinwerk en plantenverzorging

Paardrijden/paardenverzorging

Koken/voedsel bereiden

Klussen

Tractor rijden

Sport/bewegen

B.H.V. (bedrijfshulpverlening)

Wordcloud 2: Het ervaren van een toename van sociale vaardigheden (N=61)

socialer zijn

**opkomen voor mijzelf/
grenzen aangeven**

**goed contact leggen/
onderhouden**

eigenaardigheden andere mensen accepteren

samenwerken

Er voor elkaar zijn

Open zijn en goed luisteren

Luisterend oor bieden

Anderen motiveren

Wordcloud 3: Het ervaren van een toename van zelfkennis en gezond individueel gedrag (N=86)

**Weten wanneer ik
nee moet zeggen**

Zelfvertrouwen

Zelfkennis

Zelfbeheersing/geduld hebben

Leren relativeren/ negativiteit negeren

Mezelf kunnen zijn

Kunnen genieten van wat ik doe

Doorzetten

Kunnen ontspannen

Angsten overwinnen en durven

Jezelf waardevol voelen

Naar mijn lichaam luisteren

Meest voorkomende opmerkingen van positief effect

De **grootte van woorden** komt overeen **met de mate van** waarin de deelnemers dat **specifieke effect noemen** in de opmerkingen.

Werk- en spelvaardigheden wordt met 96 keer het meest genoemd bij de vraag: 'Andere dingen die ik geleerd heb op de zorgboerderij'.

Er zijn 18 opmerkingen van afzonderlijke, vaak zeer specifieke werkvaardigheden die zijn samengevoegd in het woord uit de Wordcloud: 'specifieke werkvaardigheden'.

Er zijn 16 opmerkingen die in meer algemene woorden het boerderijwerk beschrijven, geclusterd onder de betekenis: 'Alle facetten van boerderijwerk'.

Diervorzorging noemen de deelnemers het vaakst bij wat nog meer geleerd is door de deelname: 30 keer.

Van de 61 opmerkingen over toename van sociale vaardigheden zijn er 18 met de betekenis: 'socialer zijn' en 12 over de toegenomen vaardigheid in contact beginnen en onderhouden.

Het grenzen kunnen aangeven en meer opkomen voor jezelf werd 13 keer in de opmerkingen genoemd.

Er zijn 6 opmerkingen over dat deelnemers eigenaardigheden (stoornissen/handicaps/beperkingen) van de andere deelnemers beter leren begrijpen en accepteren. Toename van inclusief denken en handelen wordt niet vaak zichtbaar in onderzoek. Opvallend dat deelnemers dit expliciet aangeven als geleerd op een zorgboerderij.

Bij de 86 opmerkingen over toename van zelfkennis en gezond individueel gedrag werd met 18 keer 'Weten wanneer ik nee moet zeggen' het meest genoemd.

Opmerkingen over gegroeid zelfvertrouwen en zelfkennis volgden met ieder 15 keer.

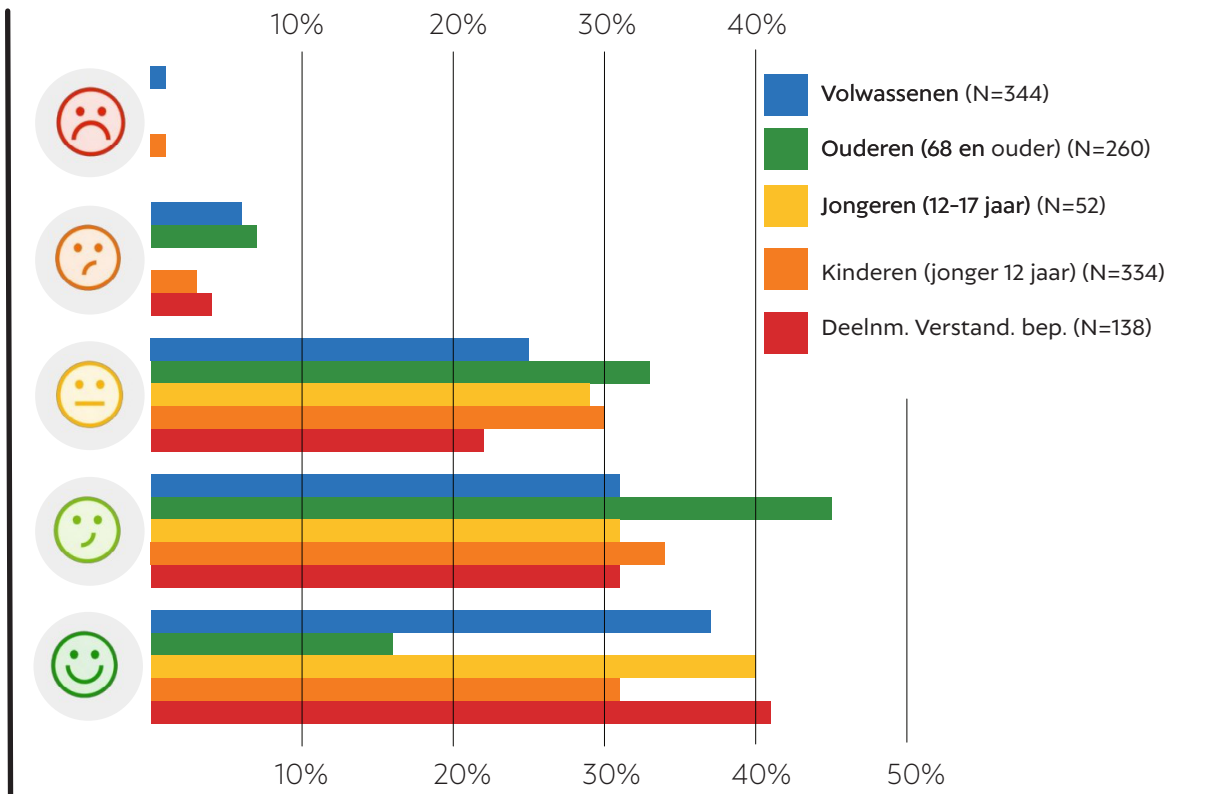
Een toename aan zelfbeheersing werd 9 keer genoemd.

Effecten naar doelgroep

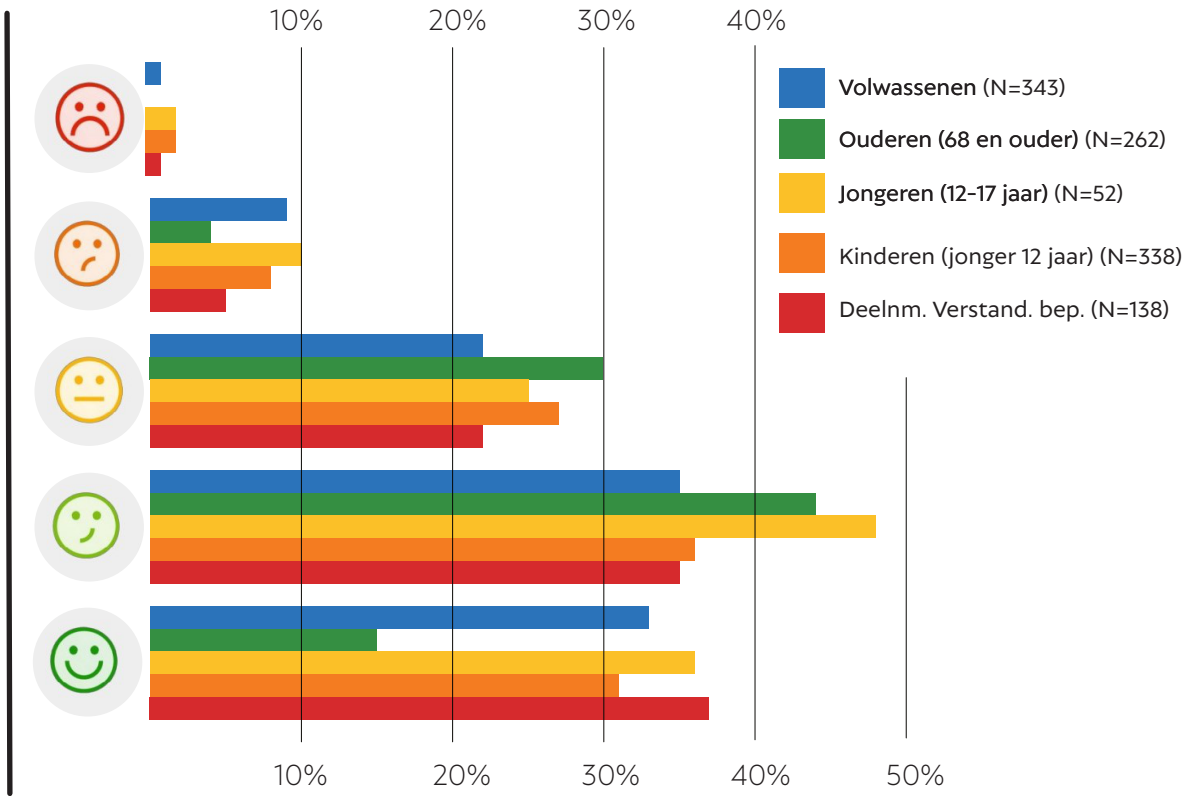
Ik heb de antwoorden van **fysiek, psychisch, sociaal en leereffect** gesplitst naar de vijf doelgroepen. In de volgende vier grafieken presenteer ik het resultaat.

Tabel 3 Stelling: "Ik ben fitter" (fysiek effect)

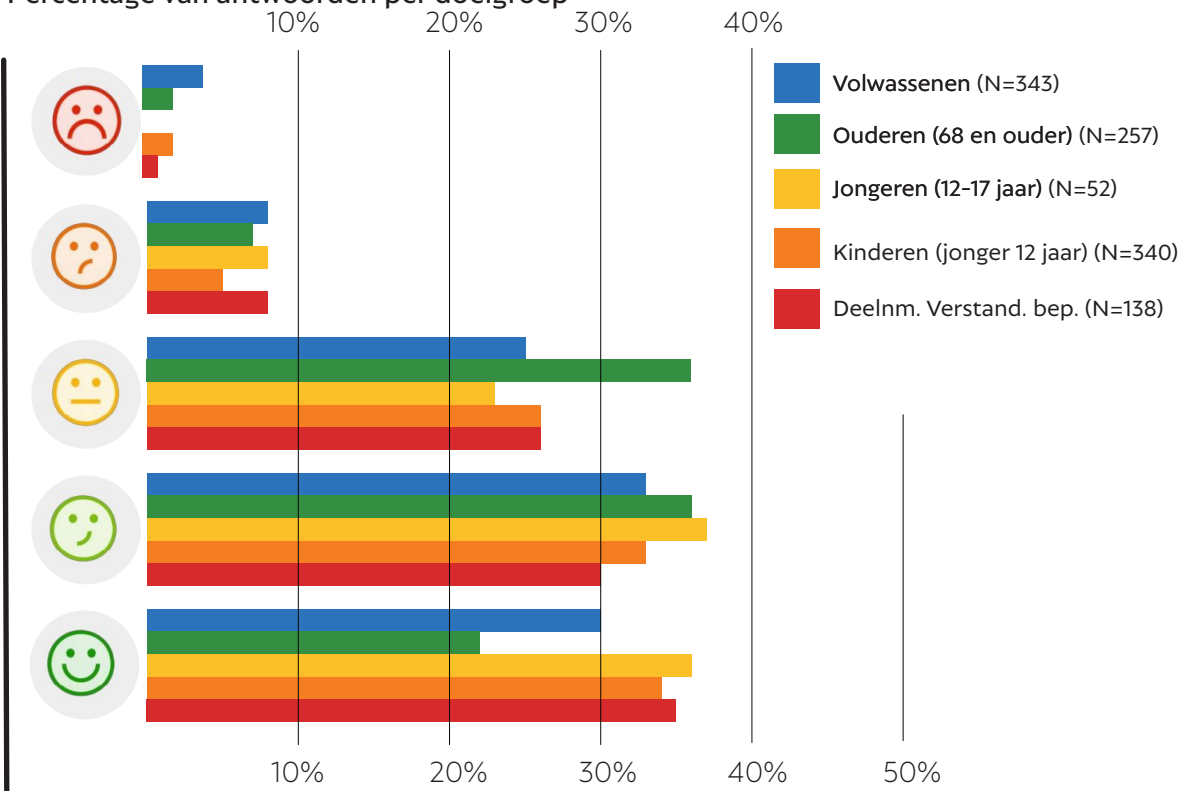
Percentage van antwoorden per doelgroep

Tabel 4 Stelling: "Ik heb rust in mijn hoofd"
 (psychisch effect) Percentage van antwoorden per doelgroep

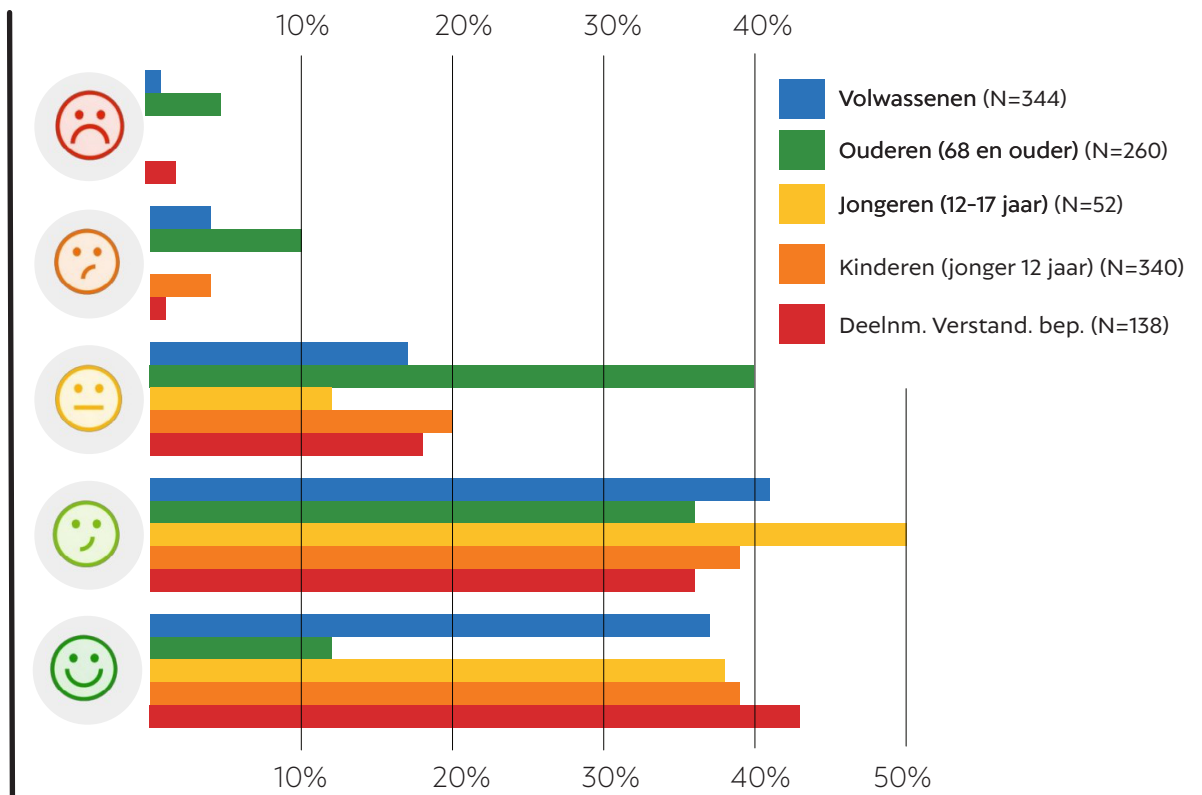

Tabel 5 Stelling: "Ik heb meer vrienden"
 (sociaal effect) Percentage van antwoorden per doelgroep

Tabel 6 Stelling: "Ik kan nu meer" (leer-effect)

Percentage van antwoorden per doelgroep

Effecten naar doelgroep opgeplitst: valt er iets op?

Het percentage antwoorden met de **twee positieve smiley's** vanaf onderen (zeer eens, eens met stelling) voor alle respondenten samen is:

- Tabel 3: **66%**
- Tabel 4: **66%**
- Tabel 5: **63%**
- Tabel 6: **73%**

Inclusief de neutrale smiley (midden) tellen de percentages op tot meer dan 90%. Er is bijna complete instemming met de vier stellingen. De scherpste lijn naar beneden -dus met de grootste basis aan eens en de smalste top aan oneens- wordt zichtbaar in **Tabel 4**: het psychisch effect. De doelgroep jongeren (12-17 jaar) heeft een hogere instemming met de stelling 'Ik kan nu meer' (leereffect). De twee negatieve smiley's (zeer oneens en oneens) zijn niet of nauwelijks gekozen. In een aantal gevallen door geen enkele respondent van die doelgroep. Het percentage ouderen dat aangeeft het 'eens' (positieve smiley) te zijn met stelling over leren is beduidend kleiner dan bij de andere doelgroepen. (Tabel 6). Ook in Tabel 3, 4 en 5 is het percentage ouderen dat de meest positieve smiley (zeer eens) kiest half zo groot als de andere vier doelgroepen.

De deelnemers geven in ruime meerderheid aan dat de deelname aan de zorgboerderij heeft geleid tot verbeteringen op fysiek, psychisch en sociaal vlak. Ook het leer-effect is duidelijk aanwezig.

Antwoord op de twee hoofdvragen:

Voor dit onderzoek heb ik de **Vanzelfsprekend**-data bestudeerd, geteld, samengevoegd, geteld om de twee hoofdvragen te beantwoorden:

- 1) **Wat is er te zeggen over het responspercentage?**
- 2) **Welke effecten heeft de zorglandbouw op de deelnemers?**

Op internet vind ik in vergelijkbare onderzoeken naar tevredenheid en effect responspercentages tussen de 20% en 60%. **Vanzelfsprekend** laat in de berekening met de minimale variant een vergelijkbaar en hoger percentage zien.

Het responspercentage in 2021 van Vanzelfsprekend is op basis van dit aanvullende onderzoek als ruim voldoende tot goed te kenmerken.

De opmerkingen bij 'de vraag *'Andere dingen die ik geleerd heb op de zorgboerderij'*' geven de toename weer van werkvaardigheden, sociale vaardigheden én van zelfkennis en gezond gedrag. De Wordcloud geeft de verhouding van de verschillende onderdelen daarvan weer.

Het onderzoek wijst uit dat de deelname aan de zorgboerderij ervaren wordt als een combinatie van concrete vaardigheden leren (dierverzorging/voedselproductie-bereiding) en sociaal/persoonlijk groeien (sociale vaardigheden/empowerment).

Een ruime meerderheid van de respondenten onderschrijft de stellingen over een toename in fitheid, psychisch welbevinden, sociale contacten én leren.

Er zijn geen duidelijke verschillen tussen de vijf doelgroepen waarneembaar in het onderzoek. Ouderen zijn het minder eens met de stellingen. Een mogelijke verklaring is dat ouderen door de levensfase minder vooruitgang bij zichzelf waarnemen in het fysieke zijn en het kunnen leren.

De zorgboerderij biedt dagbesteding en begeleiding met een door Vanzelfsprekend gemeten positief effect op de fysieke en psychische gezondheid van de deelnemers.

Onderzoek uitgevoerd in december 2021. Er is gebruik gemaakt van een download van alle beschikbare data. De automatische rapportage is in bezit van FLZ. Vragen over aanpak van het onderzoek: neem contact op met Maarten Muis info@maartenmuis.nl 06-46295116